

Posudek oponenta na disertační práce ing Romana Říhy „Vliv profese vykonávané v rámci policie ČR a hasičského záchranného sboru ČR na partnerské vztahy.“

Volba tématu je vhodná, jde o problém, s nímž se lze u této profesní skupiny často setkat. Nároky uvedených profesí, zejména jejich časová náročnost i míra zátěže, mohou ovlivnit psychickou pohodu i partnerské vztahy.

Disertační práce je obvyklým způsobem rozdělena do dvou částí. Teoretická část zahrnuje obecnější pojednání o problematice zátěže a jejích různých variant. Autor nejprve vymezuje pojem zátěže, která logicky vyvolává nějakou reakci. Její zpracování může přispět k nárůstu odolnosti, ale stejně tak ji může i snižovat. Tato část práce obsahuje i přehled způsobů, jakými se lidé se zátěží vyrovnávají. Uvádí i možné dopady stresující profese. V tomto případě jde spíše o dlouhodobé působení zátěžových situací, i když někdy může dojít i k traumatizaci. Možnost přenosu pracovních problémů na soukromé vztahy je zřejmá. Pro zvládnutí uvedených potíží je důležitá podpora, kterou by mělo policistům i hasičům poskytnout jejich nejbližší zázemí. Chybění nebo dysfunkčnost rodinného zázemí může zvládnutí stresujících situací ztížit, ale rozpad blízkých vztahů může mít i jinou příčinu. K porozumění dané problematice přispívá i uvedení výsledků zahraničních studií.

Specifickou skupinou, jíž se autor zabývá, jsou operátoři tísňových linek. Autor podrobněji vymezuje, jakou zátěž tato profese přináší. Je zřejmé, že taková profese pro svou náročnost vyžaduje větší psychickou stabilitu, větší míru sebedůvěry i schopnost následné relaxace. Zátěž takové profese musí mít vliv na partnerské vztahy a jejich kvalita zase zpětně ovlivňuje zvládnutí psychicky náročné profese. Lze souhlasit s autorem, že je důležité zvládnout pracovní stres a nepřenášet jej na partnera. S tím souvisí i určitá očekávání zaměřená na partnerský vztah. Autor se s touto problematikou vyrovnává dobře, vymezuje zdroj potíží, které z ní vyplývají. Seznam použité literatury je dostatečně rozsáhlý a přiměřeně aktuální. Vzhledem k obsahu teoretické části by bylo vhodné uvést i do názvu práce, že je zaměřena i na zvládnutí zátěže uvedených profesí.

Cílem disertační práce byla analýza zátěží, vyplývajících z profese operátora tísňové linky policie ČR a HZS ČR. Stanovené předpoklady jsou jasně vymezené a autor z nich odvozuje další výzkumné otázky. Je důležité vědět, co je pro tyto lidi zatěžující, případně traumatizující, a jak se s tím vyrovnávají. Další důležitou otázkou je, jak jejich práci a s ní spojené problémy vnímají a prožívají jejich partnerky/partneři. Výzkumné hypotézy jsou jasně formulované a vzhledem k tomu je možné, aby je autor na základě svého výzkumu potvrdil nebo vyloučil. V případě druhé hypotézy by bylo vhodnější použít formulaci „že by pro ně byla nejvíce zatěžující vysoká zodpovědnost.“

Metody výzkumu. Zkoumaná skupina je dostatečně velká a je jasně vymezená vykonávanou profesí. Použití dotazníkové metody je vhodné. Pozitivně lze hodnotit i využití rozhovoru, takto získané informace mohou sloužit k lepšímu porozumění dané problematice. Témata rozhovoru byla adekvátně zvolena. Kombinace vlastních a standardizovaných dotazníků je užitečná, protože může přinést další informace. Je možné, že uvedené profese mohou souviset i s některými osobnostními vlastnostmi, které ovlivňují již jejich volbu. Statistické metody použité ke zpracování získaných výsledků byly účelně zvolené, zejména použití faktorové analýzy, která může přinést konzistentnější poznatky. Uvedené obecnější kategorie zátěže by bylo možné dále analyzovat a diferencovat, protože jejich vliv nemusí být úplně stejný. K tomu by mohla sloužit další, kvalitativně zaměřená analýza. Zajímavé je shrnutí potenciálně traumatizujících aspektů, které vyplývají z rozhovorů s volajícími na tísňovou

linku. Je zřejmé, že zde ve značné míře působí nejistota orientace v situaci, kdy je příslušný pracovník zodpovědný za její řešení, a musí se rozhodovat rychle. Uvedené výsledky by bylo možné dále zpracovat a dosáhnout tak lepšího porozumění zátěžovosti uvedené profese. Preferované strategie zvládnání dané zátěže mohou být různé, a i v tomto případě by byla užitečná jejich další analýza. Důležitá je i otázka zaměřená na copingovou strategii, kterou by preferovala jejich partnerka, resp. partner. To znamená, zda se s nimi shoduje nebo neshoduje v přístupu k dané situaci. Možnost sdílení profesní zátěže a jejího řešení s partnerkou či partnerem, resp. jinou osobou je důležitou podporou.

Výsledky disertační práce jsou přínosné pro porozumění komplexnosti zátěže uvedených profesí. Získané poznatky je možné využít v prevenci a přípravě na zvládnání nároků této profese a s ní spojených problémů. K tomuto účelu je možné využít i zjištění o rozdílném přístupu mužů a žen, a zohlednit to i v profesní přípravě. Závěr a doporučení autora pro vstupní i opakovanou odbornou profesní přípravu lze považovat za přínosné. Formální úprava a jazyková úroveň práce odpovídá požadavkům.

Předložená disertační práce má požadovanou úroveň a splňuje veškeré požadavky, a proto ji lze doporučit k obhajobě.

V Praze dne 1.12. 2023

Prof. PhDr RNDr Marie Vágnerová, CSc